

Program Adı

Ortodonti Doktora - 2012

Tezin Adı

Adolesan Sınıf 1.Bireylerde Yumuşak Doku Profil Değişikliklerinin Longitudinal Olarak İncelenmesi

Tezi Hazırlayan

Diş Hekimi Levent VAHDETTİN

Danışman

Prof. Dr. Zahir ALTUĞ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türk toplumundaki adolesan Sınıf I bireylerde fasial yumuşak doku profilinde meydana gelen değişikliklerin longitudinal olarak incelenmesidir. Çalışmanın materyalinin elde edilmesi için, Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı arşivinde bulunan tedavi görmemiş, Angle Sınıf I oklüzal ilişkiye, normal sagittal ve vertikal iskeletsel ilişkiye sahip bireylerin longitudinal kayıtları kullanılmıştır. Materyalimizi oluşturan bireylerin lateral sefalometrik filmlerinde, prepuberta, puberta ve postpuberta gelişim dönemlerini içeren servikal vertebra matürasyon safhalarının bulunmasına ve filmlerin iyi kalitede olmasına dikkat edilmiştir. İlk gözlem (prepuberta) CS1 veya CS2, ikinci gözlem (puberta) CS3 veya CS4, üçüncü gözlem (postpuberta) CS5 veya CS6 dönemlerini kapsamıştır. Angle Sınıf I oklüzal ilişki, normal sagittal (ANB, $2^{\circ} \pm 2^{\circ}$) ve vertikal (GoGn/SN, $32^{\circ} \pm 5^{\circ}$) ilişkiye sahip 10 yaşında başlanıp 16 yaşlarına kadar longitudinal olarak takip edilmiş 29 bireye (14 erkek, 15 kız) ait 138 lateral sefalometrik film seçilmiştir. Bireyler gelişim dönemlerine göre (prepuberta, puberta ve postpuberta) gruplandırılmıştır. Lateral sefalometrik filmler üzerinde dişsel, iskeletsel ve yumuşak doku referans noktaları işaretlenmiş, açısal ve boyutsal ölçümlerin hesaplanıp saklandığı bilgisayara aktarılmıştır. 22 açısal ve 50 boyutsal ölçümün

kullanıldığı sefalometrik analiz oluşturulmuştur. Açısal ve boyutsal ölçümler, referans noktalarının birbirleri ve X ve Y kordinat sistemi (y-eksenini Se – Pt düzlemi, x-eksenini ise yeksenine Se noktasından dik çizilen doğru oluşturmuştur) ile ilişkileri sonucunda oluşturulmuştur. Tüm gelişim dönemlerindeki ölçüm değerlerinin ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Gelişim dönemleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı değişiklikleri saptamak için $p<0,05$, $p<0,01$ ve $p<0,001$ anlamlılık düzeyindeki varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda, istatistiksel açıdan anlamlı değişikliklerin varlığında, bu değişikliklerin kaynağını saptamak amacı ile $p<0,05$, $p<0,01$ ve $p<0,001$ anlamlılık düzeyindeki Duncan testi kullanılmıştır. Cinsiyetler arasındaki farkların belirlenmesi için $p<0,05$, $p<0,01$ ve $p<0,001$ anlamlılık düzeyindeki Student t-test kullanılmıştır. Çalışmamızın bulguları, fasial yumuşak doku profilindeki istatistiksel olarak anlamlı büyüme değişikliklerinin genellikle prepuberta ile puberta dönemleri arasında gerçekleştiğini göstermektedir. Erkeklerde, puberta ve postpuberta dönemleri arasında burun kalınlığında ve nasal dorsum uzunluğunda istatistiksel olarak anlamlı artış ve nasofrontal açıda istatistiksel olarak anlamlı düşüş saptanmıştır. Her iki cinste de, çalışma süresince, burun, üst dudak ve alt dudak kalınlığında istatistiksel olarak anlamlı artış saptanmıştır. Kızlarda, büyüme ve gelişim süresince, alt çene ucu kalınlığında istatistiksel olarak anlamlı artış saptanmıştır. Gelişim süresince burnun ileri, üst dudak, alt dudak ve çenenin ise ileri ve aşağı büyüdüğü saptanmıştır. Burun, üst dudak, alt dudak ve çene ucu uzunluk ve kalınlık ölçümlerinin erkeklerde istatistiksel olarak anlamlı şekilde kızlardan yüksek olduğu saptanmıştır. Kızlarda, gelişim süresince, alt ve üst dudağın çene ve burun ucuna ve yumuşak doku profiline göre istatistiksel olarak anlamlı derecede retrüzyona uğradığı saptanmıştır. Erkeklerde, gelişim süresince, üst dudağın burun ve çene ucuna göre istatistiksel olarak anlamlı retrüzyona uğradığı ve burnun yumuşak doku profiline göre istatistiksel olarak anlamlı protrüzyona uğradığı saptanmıştır. Her iki cinste de, gelişim süresince burnun dahil olmadığı fasial konveksite sabit kalmıştır. Gelişim süresince, erkeklerde, burnun dahil olduğu fasial konveksitede istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmıştır. Çalışma süresince üst dudak kalınlık ve uzunluğu ile alt dudak uzunluğundaki artış miktarlarının erkeklerde istatistiksel olarak anlamlı şekilde kızlardan fazla olduğu saptanmıştır. Yumuşak doku büyüme şeklinin

bilinmesi, ortodontistlere tedavi sonunda hastaların yüz profilinin nasıl bir hal alabileceğinin değerlendirilebilmesinde yardımcı olacaktır. Bu çalışmada yumuşak doku profilinin büyüme şekli araştırılmıştır. Bu çalışmanın bulguları, gelişim süresince yumuşak doku profilinde meydana gelen değişikliklerin temsili olarak ortodontistler tarafından kullanılabilir. Bunun sonucunda ortodontistler hastalarını, erişkin normlarına göre değil, cinsiyet ve yaşa göre belirlenmiş yumuşak doku normlarına göre tedavi edebileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak doku profili, longitüdünel büyüme, servikal vertebra maturasyon, cinsiyetler arası fark.